

2. Зозуля Е.В. Некоторые вопросы противодействия коррупции как вида транснациональной преступности / Е.В. Зозуля, Е.С. Назымко // Часопис Академії адвокатури України. – 2010. – № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.aau.edu.ua/e-journal/2010-4/10zevvtp.pdf>.

3. Мельничук Т.В. Організовані злочинні угруповання з міжнародними зв'язками в Україні: на шляху до транснаціоналізації / Т.В. Мельничук // Південноукраїнський правничий часопис. – 2011. – № 1. – С. 219–222.

4. Петруня Ю.Є. Прийняття управлінських рішень. Формування експертних оцінок та оцінка узгодженості експертів / Ю.Є. Петруня [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.westudents.com.ua/glavy/46695-72-formuvannya-ekspertnih-otsnok-ta-otsnka-uzgodjenost-ekspertv.html>.

5. Пожидаєв Г.П. Адміністративно-правові засади протидії організованій транснаціональній злочинності : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / Г.П. Пожидаєв. – К., 2009. – 187 с.

6. Пшеничний І.В. Організована транснаціональна злочинність і роль правоохоронних органів у протидії їй : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / І.В. Пшеничний. – К., 2000. – 24 с.

7. Пясковський В.В. Методика розслідування торгівлі людьми : дис. ... канд. юрид. наук / В.В. Пясковський. – К., 2004. – 225 с.

8. Расюк Е.В. Кримінологічна характеристика та запобігання транснаціональному наркобізнесу в Україні : дис. ... канд. юрид. наук / Е.В. Расюк. – К., 2005. – 324 с.

9. Сметаніна Н.В. Методологічні питання вивчення злочинності як шлях пошуку її сутнісної основи / Н.В. Сметаніна // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 317–319.

10. Халафян А.А. Статистика 6. Статистический анализ данных: : [учебник] / А.А. Халафян. – 3-е изд. – М. : ООО «Бином-Пресс», 2007. – 512 с.

ХОРОШУН О. В.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінально-правових
дисциплін
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 343.81:343.261

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧА УСТАНОВА ЯК СУБ'ЄКТ ВИКОНАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

У статті досліджуються особливості діяльності кримінально-виконавчої установи як суб'єкта виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі. Надано пропозиції щодо вдосконалення діяльності виправних колоній як суб'єктів виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Ключові слова: кримінально-виконавча установа, довічне позбавлення волі, установа виконання покарання, виправні колонії, сектори максимального рівня безпеки, приміщення камерного типу, виправна колонія максимального рівня безпеки.

В статье исследуются особенности деятельности уголовно-исполнительного учреждения как субъекта исполнения наказания в виде пожизненного лишения свободы. Предоставлены предложения относительно усовершенствования деятельности исправительных колоний как субъектов исполнения наказания в виде пожизненного лишения свободы.

Ключевые слова: *уголовно-исправительное учреждение, пожизненное лишение свободы, учреждение исполнения наказания, исправительные колонии, сектора максимального уровня безопасности, помещение камерного типа, исправительная колония максимального уровня безопасности.*

The article deals with the peculiarities of the penal institutions as the subject of punishment to life imprisonment. The proposals for the improvement of prisons as subjects execution sentence of life imprisonment.

Key words: *penal institutions, life imprisonment, the institution of punishment, correctional facilities, maximum-security sectors, cell-type room, penitentiary maximum security.*

Вступ. Кримінально-правова протидія злочинності здійснюється за допомогою реалізації кримінальних покарань, перелік яких істотно змінився останніми роками. У Кримінальному кодексі України (далі – КК України) з'явилися нові види покарань, серед яких і довічне позбавлення волі.

Виконання призначених судом покарань є необхідною умовою боротьби зі злочинністю. Воно здійснюється специфічними засобами у формах, установлених кримінально-виконавчим законодавством. Для виконання покарань створюються спеціальні державні органи й установи. У системі державних органів, що ведуть боротьбу зі злочинністю, важлива роль належить установам, які виконують покарання у вигляді позбавлення волі, – виправних колоніях.

Проблема виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі, будучи однією з найбільш гострих проблем науки кримінально-виконавчого права, виявилася найменш розробленою в сучасній юриспруденції. Відповідно, виникає потреба у ґрунтовному дослідженні кримінально-виконавчої установи як суб'єкта виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Питанням дослідження кримінально-виконавчих установ, у яких відбувають покарання особи, засудженні до довічного позбавлення волі, приділяли свою увагу такі вчені, як Є.Ю. Бараш, І.Г. Богатирьов, Т.А. Денисова, Т.В. Дуюнова, Б.О. Кириць, В.П. Козлов, О.В. Кокурін, О.Г. Колб, В.В. Кондратішина, Н.Ю. Максимова, Л.О. Мостепанюк, Ю.В. Нікітін, С.І. Скоков, Ю.В. Славінська, А.Х. Степанюк, Л.О. Стрелков, С.В. Царюк та інші.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей діяльності кримінально-виконавчої установи як суб'єкта виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення діяльності виправних колоній як суб'єктів виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Результати дослідження. Виправні колонії перебувають на завершальній стадії боротьби зі злочинністю, і від результатів їхньої діяльності залежить як загальний стан боротьби зі злочинністю, так зокрема й боротьба з рецидивною злочинністю [16, с. 3–18; 15, с. 146]. У своїй сукупності ці установи утворюють певну систему. Вона має низку ознак, характерних для кожної системи: сукупність елементів, що її утворюють; особливі функції й структура; специфічні форми взаємодії з іншими системами та середовищем [14, с. 15].

Тому велику роль у забезпеченні ефективності покарання у вигляді позбавлення волі відіграє місце його відбування. Чинна на сьогодні система виправних колоній дає змогу на якісно новому рівні диференціювати й індивідуалізувати виконання покарання у вигляді позбавлення волі з урахуванням особистості засудженого, характеру, ступеня суспільної

небезпеки, мотивів учиненого злочину та поведінки засудженого під час відбування покарання. Як справедливо зазначає М.С. Пузирьов, особливе місце принципу диференціації й індивідуалізації виконання покарань у системі інших принципів кримінально-виконавчого законодавства полягає в тому, що саме він визначає наявну на сьогодні систему місць відбування покарань [11, с. 138]. Це повною мірою стосується й покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Указівка на місце відбування покарання у вигляді довічного позбавлення волі міститься у ст. ст. 11 «Види органів і установ виконання покарань» і 18 «Виправні колонії» Кримінального виконавчого кодексу України (далі – КВК України), виходячи зі змісту яких місцями відбування покарання у вигляді довічного позбавлення волі є такі:

1) для чоловіків:

- виправна колонія максимального рівня безпеки;
- сектор максимального рівня безпеки виправної колонії середнього рівня безпеки.

2) для жінок:

- виправна колонія середнього рівня безпеки;
- сектор середнього рівня безпеки виправної колонії мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання.

Сектори максимального рівня безпеки створюються й функціонують відповідно до «Положення про сектор максимального рівня безпеки при виправній колонії середнього рівня безпеки» (затверджено Наказом ДДУПВП від 28 липня 2005 р. № 124, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 серпня 2005 р. за № 881/11161) [9]. Згідно з цим нормативно-правовим актом, сектор є структурним підрозділом виправної колонії середнього рівня безпеки, на території якої він створений, і розташовується в ізольованому (локальному) секторі житлової зони колонії на базі капітально побудованих приміщень камерного типу. Облік засуджених, які тримаються в секторі, їх комунально-побутове забезпечення, організація нагляду, працевикористання, оперативна, соціально-виховна та психологічна робота з ними здійснюються відповідними службами колонії.

У секторі засудженим установлюється режим, передбачений для тримання засуджених у виправній колонії максимального рівня безпеки, з організацією суворо регламентованого розпорядку дня, який затверджується наказом начальника колонії та додається до плану нагляду.

Виконання покарання передбачає здійснення на засуджених не лише карального, а й виправного впливу. Як не раз зазначалося юристами, психологами, педагогами й соціологами, практика виконання покарань свідчить, що процес виконання та відбування покарань справляє як позитивний вплив на засуджених, так і містить у собі численні негативні наслідки для їх особистості [3, с. 72].

Вітчизняна пенітенціарна наука так розкриває суперечливу природу позбавлення волі:

1) маючи за мету максимально пристосувати людину до життя в нормальних умовах суспільства, її змушені ізолювати від нього; 2) маючи бажання викорінити у свідомості злочинця шкідливі уявлення і звички, його разом із тим поміщають у середовище інших злочинців, де взаємне «зараження» негативними звичками та уявленнями найвірогідніше; 3) намагаючись привчити злочинця до життя в нормальному середовищі, його водночас поміщають в обстановку, яка в принципі є ненормальною, неприродною; 4) здатність людини до активної корисної діяльності потрібна в кінцевому підсумку для відмови її від злочинного способу життя; тим часом позбавлення волі значною мірою позбавляє людину самостійності в прийнятті рішень [6, с. 172–173]. Як справедливо зазначає з цього приводу Т. А. Денисова, «... незважаючи на позитивні ознаки покарання, сучасний стан призначення, виконання та відбування позбавлення волі несе у собі найбільше негативних особливостей: стимулює процес відтворення злочинних елементів; є розповсюджувачем специфічних традицій і звичаїв; знищує у засудженому особистість; сприяє криміналізації суспільства [4, с. 328]. І.Ю. Бобильова, розглядаючи місця позбавлення волі як такі, у яких повинен відбуватися процес виправлення й перевиховання засуджених, зазначає, що виконання цього завдан-

ня пов'язане зі значними труднощами, які зумовлені існуванням середовища засуджених [1, с. 64]. Особливо важко його здійснювати щодо засуджених до довічного позбавлення волі через найвищий ступінь суспільної небезпечності та психолого-педагогічну занедбаність, а також через найвищий ступінь ізоляції, що виявляється у триманні їх переважно в приміщеннях камерного типу, як правило, по дві особи.

Довічне позбавлення волі справляє суперечливий вплив на засуджених: як позитивний, так і негативний, що зумовлено суперечливим характером самого покарання: з одного боку, воно є необхідним, корисним, оскільки захищає суспільство від злочинних посягань, а з іншого – руйнує позитивні соціальні зв'язки засуджених, виключаючи їх із нормального життя. О.Л. Ременсон у зв'язку з цією властивістю покарання говорив про позбавлення волі як про особливе конфліктне відношення, для вирішення якого «общество вынуждено пожертвовать одной из противоречивых сторон» [12, с. 99]. Для цього режим у колоніях має зводити до мінімуму різницю між умовами життя в колонії й на свободі, що повинно сприяти підвищенню відповідальності засуджених за свою поведінку й усвідомленню людської гідності (ч. 2 ст. 102 КВК України). Хоча, на нашу думку, застосовувати це положення повною мірою щодо довічного позбавлення волі видається занадто ідеалістичним. Таку позицію ми пояснюємо тією обставиною, що, незважаючи на те що норма ч. 2 ст. 102 КВК України знаходиться в Розділі III «Виконання покарання у виді позбавлення волі», який охоплює правове регулювання виконання як позбавлення волі на певний строк, так і довічного позбавлення волі, повинна все ж таки існувати межа, яка дозволить диференціювати обсяг кари цих двох різних видів покарання, тому що дуже ідеалістично вважати тримання засуджених до довічного позбавлення волі в приміщеннях камерного типу, як правило, по дві особи зі щоденною прогулянкою, тривалістю одна година, таким, що зводить до мінімуму різницю між умовами життя в колонії й на свободі.

І ще один аргумент. Указана теза породжує запитання, якщо звести до мінімуму різницю між умовами життя в колонії та на свободі, чи не втрапить покарання власного карального елемента? Порядок і умови відбування покарання у виправних колоніях повинні відрізнитися від життя на волі, оскільки саме це й забезпечує каральну функцію покарання. Покарання неминуче спричинює страждання особі, до якої воно застосовується. Саме ця властивість, що є необхідною ознакою покарання, і робить його карою [16, с. 16]. Але ця різниця не повинна бути надмірною, саме це й мав на увазі законодавець. У цьому випадку мова повинна йти не про відсутність різниці між умовами життя при позбавленні волі та на свободі, а про принцип економії кримінальної репресії. Цей принцип означає, що до кожної винної в учиненні злочину особи необхідно застосовувати таке покарання, яке мінімально необхідне для її виправлення, запобігання вчиненню нею нових злочинів, для впливу на інших нестійких осіб, а також для задоволення почуття суспільної справедливості [13, с. 40].

Досить довго в суспільстві побувала думка, що ізоляція від суспільства є досить надійним способом утримання асоціальної особи від учинення нових злочинів і що вона залишається єдиною можливістю перевиховання злочинців. Проведені дослідження дали психологам змогу зробити дещо інший висновок: позитивний ефект перевиховання злочинців у виправних колоніях досягається лише щодо певної частини засуджених [8, с. 8]. Як зазначається у спеціальній літературі з пенітенціарної психології, «внаслідок впливу на особистість засудженого умов пенітенціарного стресу виникає життєва криза, відбувається перебудова структури самосвідомості, має місце негативна трансформація ціннісно-мотиваційної сфери, зростає агресивність» [8, с. 16–17].

Як уже зазначалося вище, виправні колонії здійснюють на засуджених карально-виправний вплив. Кара виражається в режимі позбавлення волі, специфічному для виправної колонії, де відбувають покарання засуджені до довічного позбавлення волі. Режим не лише карає, а й виховує засуджених тим, що привчає їх до дисципліни, порядку, дотримання загальних для всіх правил поведінки, вимог. Однак такого виховання недостатньо. Тому кара доповнюється виховним, педагогічним процесом – процесом виправного впливу.

Нами встановлено, що для 75% засуджених до довічного позбавлення волі мета покарання полягає саме в карі за вчинений злочин. За результатами анкетування засуджених ви-

явлено, що каральний елемент призначеного покарання виявляється в такому: в обмеженні зв'язків із сім'єю (60%); в обмеженні зв'язків із суспільством загалом (30%); у накладенні режимних вимог (10%); у самому факті перебування в середовищі інших засуджених (20%).

Строк призначеного судом покарання суттєво впливає на поведінку засудженого в період адаптації. Окрім цього, він є своєрідним упорядником кримінально-виконавчих відносин між засудженими та органами й установами, які виконують кримінальні покарання [17], що сприймається засудженими як установочна модель поведінки на майбутнє. Так модель формується на перспективу, включає можливість зміни умов тримання засуджених до довічного позбавлення волі шляхом переведення:

- із приміщень камерного типу, у яких тримаються дві особи, до багатомісних приміщень камерного типу виправної колонії максимального рівня безпеки з наданням дозволу на участь у групових заходах освітнього, культурно-масового та фізкультурно-оздоровчого характеру в порядку, установленому законодавством, – після фактичного відбуття в таких приміщеннях не менше як п'ятнадцяти років строку покарання;

- із багатомісних приміщень камерного типу до звичайних жилих приміщень виправної колонії максимального рівня безпеки – після фактичного відбуття в таких приміщеннях не менше як п'яти років строку покарання (ч. 2 ст. 151-1 КВК України);

- також актом про помилування може бути здійснена заміна засудженому призначеного судом покарання у вигляді довічного позбавлення волі на позбавлення волі на строк не менше ніж двадцять п'ять років (ч. 2 ст. 87 КК України). Засудженим до довічного позбавлення волі може бути подано клопотання про його помилування після відбуття ним не менше ніж двадцять років призначеного покарання (ч. 7 ст. 151 КВК України).

Як справедливо зазначають І.Г. Богатирьов і С.В. Царюк, «... засуджені, потрапляючи у виправну колонію, оцінюють навколишнє середовище в силу своїх психічних якостей, притаманних кожній особистості, і на основі власного життєвого та кримінального досвіду будують свою поведінку» [2, с. 72]. Ураховуючи це, варто зосередити увагу на активному залученні до вивчення засуджених штатних психологів установ виконання покарань, через те що зміст роботи психолога якраз і зводиться до того, щоб допомогти засудженому в подоланні труднощів адаптаційного періоду, викликаних зміною звичного оточення. Його діяльність повинна бути спрямована на вивчення психологічних станів засуджених, викликаних усвідомленням провини або, навпаки, усвідомленням хибності вироку, яке повинно здійснюватися на основі наявних психодіагностичних методик [5, с. 7–8].

Індивідуально-психологічний вплив кари полягає в тому, що покарання у вигляді довічного позбавлення волі тягне за собою зміну ставлення оточуючих до злочинця, його дії засуджуються суспільством з метою привести його до визнання аморальності своєї протиправної поведінки, породити бажання до виправлення (ресоціалізації) [6, с. 171].

Так, згідно з п. 8 Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань (затверджені Наказом ДДУПВП від 25.12.2003 р. № 275, зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 31.12.2003 р. за № 1277/8598) (далі – ПВР УВП) [10], у виправних колоніях максимального рівня безпеки засуджені тримаються в умовах суворої ізоляції у звичайних жилих приміщеннях і приміщеннях камерного типу (далі – ПКТ). У виправних колоніях максимального рівня безпеки з триманням засуджених у ПКТ на території, де розташовані ці приміщення, розташовуються ДІЗО, ОК, камери для праці засуджених, карцер. Біля цих приміщень обладнуються дворики для прогулянки засуджених. У секторах для тримання засуджених до довічного позбавлення волі двері лазні та прогулянкових двориків в обов'язковому порядку обладнуються кватирками для зняття й одягання наручників на засуджених. У двориках обладнуються гімнастична перекладина та паралельні бруси, у ПКТ – спеціальні ізольовані приміщення для проведення соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими, надання їм телефонних розмов, побачень із адвокатами, іншими особами та здійснення особистого приймання засуджених.

У спеціальному приміщенні для проведення соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими до довічного позбавлення волі, побачень їх із адвокатами, іншими

особами та здійснення особистого приймання цих засуджених встановлюються вмуровані в підлогу або відкидні стіл і стілець для засудженого, які відгороджуються металевими ґратами з отвором, розміром 30 см на 15 см, і дверима, обладнаними механічним замком. Стіл і стілець для представника адміністрації встановлюються так, щоб засуджений не мав змоги перешкодити представнику адміністрації вільно вийти з камери. Стіл в обов'язковому порядку обладнується кнопкою тривожної сигналізації з виводом на пульт чергової частини.

Приміщення медичної частини відгороджується парканом суцільного заповнення. Для надання медичної допомоги засудженим до довічного позбавлення волі додатково обладнуються палати-камери для ізоляції й лікування таких засуджених, хворих на інфекційні, соматичні захворювання, а також палати для проведення маніпуляцій, перев'язок і стаціонарного лікування.

В організації виховного впливу, на нашу думку, особливе значення має врахування не лише соціально-демографічних, кримінально-правових, кримінально-виконавчих ознак «довічників», а й значною мірою їх психолого-педагогічних особливостей, суб'єктивного стану під час відбуття покарання. На думку 64% опитаних співробітників, для більшості засуджених до довічного позбавлення волі переважає прагнення вижити; 28 респондентів вважає, що засуджені відчувають відсутність життєвої перспективи; 26% відзначають наявність агресії у «довічників»; у відповідях на питання анкети також указується на повну апатію засуджених (12%) і відсутність бажання жити (10%).

Психолого-педагогічне обстеження, проведене фахівцями, виявило, що суб'єктивний стан засуджених в умовах довічного позбавлення волі характеризується «високою тривожністю і переживаннями загрози», «низькою стійкістю до стресу», водночас вони демонструють «радикальну і нестійку позицію» [7, с. 13–15]. Радикалізм і непоступливість засуджених виявляються в учиненні дисциплінарних проступків – невиконання розпорядку дня (57,8%); відмова від праці (11%); невиконання вимог адміністрації (0,7%).

Наведені дані свідчать про те, що виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі має бути організована на основі психолого-педагогічних методів, зокрема за рахунок широкого залучення психологів, педагогів і психіатрів до роботи із засудженими, використання спеціально підібраних аудіопрограм із заспокійливою музикою, звуками природи, застосування психологічних тренінгів, використання лібротерапії (використання певної літератури, що впливає на внутрішній світ засудженого).

Тільки на основі такої роботи, на нашу думку, можна організовувати виховний вплив на засуджених – формування в них соціально значущих навичок. Це певною мірою підтверджують і опитані нами співробітники колоній. Указуючи на недостатню професійну підготовку (54%) або її повну відсутність (30%), вони насамперед відзначають потребу в отриманні психолого-педагогічних знань (50% опитаних), а вже потім юридичних (14%) і медичних (12%). Інші респонденти заповнюють прогалини у професійній підготовці самостійно у процесі роботи.

У зв'язку з цим з усією гостротою постає проблема кадрового забезпечення виправних колоній, що виконують покарання у вигляді довічного позбавлення волі, для організації виховної роботи, праці й навчання засуджених. Передусім потрібна спеціальна підготовка співробітників, які працюють із «довічниками». На це вказали 96% опитаних.

На жаль, серед персоналу, який працює із «довічниками», зростає незадоволення, втома, розчарування, виникають певні психоемоційні стани, що негативно позначається на реалізації прав і законних інтересів засуджених до довічного позбавлення волі й виконанні ними обов'язків, суттєво знижує ефективність процесу виправлення та ресоціалізації, зумовлює порушення законності.

Висновки. На нашу думку, з метою підвищення ефективності виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі, вважаємо за необхідне виділити в окрему категорію співробітників соціально-психологічної служби для організації періодичного підвищення кваліфікації в навчальних закладах ДПтС України. Програма їх навчання повинна бути розроблена з урахуванням специфіки злочинів і правопорушень, які найчастіше вчиняються

«довічниками» до засудження й під час відбування покарання. У розробленні цієї програми й безпосередньо у процесі підвищення кваліфікації співробітників повинні брати участь, крім юристів, також і педагоги, психологи, соціальні працівники та інші спеціалісти. Орієнтовний тематичний план такої програми може мати такий зміст:

1. Правове регулювання порядку виконання й умов відбування покарання у вигляді довічного позбавлення волі.
2. Особливості застосування основних засобів виправлення та ресоціалізації щодо засуджених до довічного позбавлення волі.
3. Застосування прогресивної системи виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі.
4. Вимоги до персоналу, який працює із засудженими до довічного позбавлення волі.
5. Формування психологічної готовності персоналу до роботи із засудженими до довічного позбавлення волі.
6. Взаємини між персоналом і засудженими до довічного позбавлення волі.
7. Особливості роботи психолога в секторі, де утримуються засуджені до довічного позбавлення волі.
8. Особливості роботи із засудженими до довічного позбавлення волі, які хворі на ВІЛ/СНІД.
9. Психологічна профілактика суїциду та агресивної поведінки в засуджених до довічного позбавлення волі.
10. Міжнародні норми і стандарти стосовно засуджених до довічного позбавлення волі.

Також одним із напрямів удосконалення діяльності виправних колоній як суб'єктів виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі варто розглянути питання про можливість ротації кадрів, тобто переведення співробітників, які працюють із засудженими до довічного позбавлення волі, після завершення певного терміну до іншої установи виконання покарань або на іншу посаду, не пов'язану з безпосереднім контактом із засудженими. З цією позицією погоджуються 60% опитаних нами співробітників, які працюють із засудженими до довічного позбавлення волі. При цьому, на думку 40%, максимальний строк служби в колонії для відбування довічного позбавлення волі має становити 5 років.

Потрібно зазначити, що довічне позбавлення волі є одним із тих покарань, щодо якого відсутня достатньо розроблена нормативно-правова база з його реалізації. Саме тому, з метою заповнення цієї прогалини, необхідно розробити Інструкції про організацію виконання покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Список використаних джерел:

1. Бобылева И.Ю. Факторы, влияющие на достижение цели исправления и перевоспитания, в отношении лиц, осужденных к длительным срокам лишения свободы / И.Ю. Бобылева // Проблемы дифференциации исполнения наказаний : сб. науч. трудов / отв. редактор А.В. Бриллиантов. – М. : ВНИИ МВД СССР, 1991. – 128 с. – С. 60–67.
2. Богатирьев И.Г. Кримінально-виконавчі засади виконання та відбування кримінальних покарань у виправних колоніях максимального рівня безпеки : [монографія] / І.Г. Богатирьев, С.В. Царюк. – Чернігів : КП «Видавництво «Чернігівські обереги», 2010. – 210 с.
3. Градецький А.В. Особливості карально-виховного впливу на засуджених, колишніх суддів та співробітників правоохоронних органів, які відбувають покарання у виді позбавлення волі : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / А.В. Градецький. – Запоріжжя, 2010. – 228 с.
4. Денисова Т.А. Криза призначення, виконання, відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк та шляхи її подолання / Т.А. Денисова // Проблеми пенітенціарної теорії і практики. – 2005. – № 10. – С. 324–332.
5. Інформаційний бюлетень: за матеріалами тренінг-семінару психологів установ виконання покарань. – К. : ДДУ ПВП, 2002. – 55 с.

6. Кримінально-виконавче право України: (Загальна та Особлива частини) : [навчальний посібник] / [О.М. Джужа, С.Я. Фаренюк, В.О. Корчинський та ін.] ; за заг. ред. О.М. Джужа. – 2-е вид., перероб. та допов. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 448 с.
7. Максимова Н.Ю. Особливості роботи психолога в секторі, де утримуються засуджені до довічного позбавлення волі (методичні рекомендації психологу з роботи із засудженими та персоналом) / Н.Ю. Максимова. – К., 2010. – 94 с.
8. Питлюк-Смеречинська О.Д. Особистісні зміни в умовах позбавлення волі : автореф. дис. ... канд. психол. Наук : спец. 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології» / О.Д. Питлюк-Смеречинська. – К., 2005. – 20 с.
9. Трубников В.М. Положення про сектор максимального рівня безпеки при виправній колонії середнього рівня безпеки / В.М. Трубников, Ю.В. Шинкарьов // Збірник нормативних актів з кримінально-виконавчого права України. – Х. : Харків юридичний, 2008. – 684 с. – С. 642–645.
10. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань : Наказ Державного департаменту України з питань виконання покарань від 25 груд. 2003 р. № 275 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1277-03/print1328558184814949>.
11. Пузирьов М.С. Правове регулювання диференціації та індивідуалізації виконання покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк / М.С. Пузирьов // Вісник Академії митної служби України. Серія «Право». – 2010. – № 1 (4). – С. 137–142.
12. Ременсон А.Л. Лишение свободы как особое конфликтное отношение / А.Л. Ременсон // Вопросы советского государства и права. – Томск : Изд-во Том. ун-та, 1974. – Т. 224. – 1974. – С. 98–107.
13. Стручков Н.А. Проблемы науки исправительно-трудового права в свете нового исправительно-трудового законодательства / Н.А. Стручков. – М. : Высшая школа МВД СССР, 1972. – 168 с.
14. Шалгунова С.А. Дослідження особи злочинця в кримінології / С.А. Шалгунова // Науковий вісник Юридичної академії МВС. – 2005. – № 4. – С. 291–296.
15. Шамис А.В. Порядок и условия исполнения наказания в воспитательно-трудовых колониях / А.В. Шамис. – М. : ВНИИ МВД СССР, 1981. – 41 с.
16. Шаргородский М.Д. Наказание, его цели и эффективность / М.Д. Шаргородский. – Ленинград : Издательство Ленинградского университета, 1973. – 160 с.
17. Юрченко О.Ю. Роль віктимної поведінки потерпілих при вчиненні тяжких насильницьких злочинів проти життя і здоров'я особи в Україні : автореф. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / О.Ю. Юрченко. – Х., 2004. – 20 с.

